Otto Schneid
Papers

Tipa Deyo (A drop of ink) 3

60:V9

נפתלי שי"ר

ט י פ ת ד י ו

באחת התחנות, שמהן נוסעים אל הפרברים ואל הישובים הקרובים, בלט בין הממתינים איש כבן חמישים על-ידי קומתו הגבוהה. כנראה היה זה איש עסוק, כי כדי לנצל את הזמן, החזיק מתחת לזרועו מלבד תיק גם צרור עתונים ועבר עליהם אחד אחד ברפרוף. פתאום ראוהו שכניו כמחושמל, והוא הסיר את המשקפים והרכיב אותו מחדש, וניכרה בו התרגשות והתלבטות. אבל לא מן הכותרות השמנות שבעמוד הראשון התרשם כל כך, אלא מאחת הידיעות הזעירות שבפנים העתון. לנוכח ידיעה אחת כנראה לא איכפת לו, אם התנהגותו תמצא חן בעיני אחרים. אמנם לא היה זה דבר של מה בכך. כאן נמסר לא פחות ולא יותר אלא על קונגרס בינלאומי של מגדלי עופות. לו שמעה הממשלה בקולו והיתה עושה את המאמצים הדרושים בעוד מועד, היה אולי הקונגרס מתקיים פה, והוא בעצמו היה במארגניו, הוא, הוותיק בלולאות, איש הנסיון והמחקר, השוכח לא פעם, שהוא גם מורה, ומתמסר בלב ובנפש לשאלות הלול שלא על מנת לקבל פרס. הממשלה עם כל העניינים החשובים שלה מרגיזה אותו מכבר. יותר משנה כבר מונח שם תזכירו הגדול, המכיל את כל הצעותיו המהפכניות, והם אפילו לא מצאו לנכון, לקבל החלטות בנידון, ועל תזכורות מגיבים בשורות יבשות חסרות תוכן. עתה צריך לפעול, באה השעה! צריך לכתוב אל שר החקלאות בעצמו ולהעמידו על גודל המאורע ועל חשיבותה של נציגות מתאימה בכינוס. כדאי לנסח את המכתב בתכלית זהירות, שלא ייעלב, חלילה וחלילה, כי הלא הוא צריך בעצמו לדעת להחשיב את ההזדמנות הגורלית, והוא עקשן, כפרי בן כפרי.

כשרק יגיע הביתה, יקפוץ אל שולחן הכתיבה ולא ישים לב להזמנת אשתו לארוחת הערב, המחכה לו אולי כשעתיים. הכתיבה תקח לפחות חצי שעה, ואז ירוץ בעצמו עד הדואר המקומי, שמן התיבה שלפניו מוציאים את המכתבים - הוי, זאת הצרה, בוודאי רק למחרת, וכך עלול ללכת לאיבוד יום שלם. אין ברירה אלא לכתוב עוד מפה, פה צריך לשלשל את המכתב, אז ייצא עוד הלילה ויגיע מחר, ביחוד כשידביק בולי אכספרס. הלאה מכאן, אל בית-הקפה הקרוב, שבבינתו נעים לשבת, וגם האור מספיק שם, ומזמינים כוס תה ועוגה יבשה.

מה טוב, שהוא כל כך מסודר, ואתו בתיק מעין משרד מעופף, עם ניר-הכתיבה שלו, מעטפות ובולים, ואת זה פורשים כך, שלא יכתים השולחן את הניר, וגם גומרים את התה, שלא יסכן הוא את הנירות. אין צורך בטיוטה, מורה ותיק יודע לכתוב. בקריאה הקפדנית הוא נוכח לדעת, שהכל מנוסח כשורה. סוף סוף כתובה גם הכתובת, והמעטפה מבוילת. הוא משלם את החשבון, סוגר את התיק ומהרהר עוד מעט. האם מכתבו בכלל יגיע אל השר? לשם מה יש מזכירים ומזכירות? לו היה השר בעצמו פותח ומסדר מכתבים, אפשר היה לחסוך הרבה משכורות. וכל משכורת דורשת את הצדקתה. צריך לעכב מכתבים, לשים עליהם מספרים, להכניסם בתיקים ולכתוב אל השולח, שענינו נמצא בטיפול. ואם משום מה, בדרך נס או בדרך הטבע, יקרא את המכתב, היחשיב, היידע להעריך את ההזדמנות הבלתי חוזרת, או ירצה דווקא להראות, שיש לו דעה משלו ושהוא הקובע ואינו נזקק לעצות? ואפילו אם דבר הקונגרס ייראה לו, ישלח ביד ישלח, ולאו דווקא בו יבחר. לפיכך אין לסמוך על התוצאה מן המכתב הזה, וכדאי לפנות במישרין גם אל חו"ל. הם שם מכירים אותו, כי הלא בשנתון האיגוד הבינלאומי

לגידול עופות היה מאמר שלו, בו תיאר את נסיונותיו והביא הצעותיו. מי יודע, אולי כבר מחכה לו בבית הזמנה לקונגרס, וכשיבוא הביתה בעוד שעתיים-שלוש, ימצא אותה. אבל מוטב לא לסמוך אפילו על היזמה מצידם. לכן כבר התחיל גליון שני, ובולים לדואר-אוויר אינם חסרים, והמכתב הזה, שהוא העיקרי והקובע, כמעט גמור, ויש עוד למצוא את הסיום הנאה ולחתום.

אולם מכשילים יש ויש בעולם הזה. אחרי המלה הראשונה של אותו סיום נאה אוזלת הדיו בפרקר המצוין, שרכש אשתקד במחיר זול להפליא בנפולי, מילד נחמד, כשבאו, אשתו והוא, מסיור מלהיב בעתיקות פומפיי. הוא מנסה ככה וככה, אולי יזכור הפרקר את כבודו ויראה רצון טוב - ולא כלום. לא נשאר איפוא אלא הטכסיס הידוע של מילוי בקצת מים.במחלקה המתאימה צריך להחזיק את העט מתחת לברז, ויש רק לקוות, שאיש לא יבוא, כי אין רואים בעין יפה את סימני הפעולה הזאת בכיור הלבן. אוי, קרן המים עוד הזיקה, רק שטפה את השארית, והכתב אxxxx היוצא אחר-כך הוא לגמרי מימי, ומעל המלה שכתב יהיה צורך להעביר את העט עוד פעם.

"בבקשה, גברתי," פנה האורח אל המלצרית, "אולי אפשר להשיג אצלך טיפת דיו?" היא הביטה על עצמה מלמעלה למטה, כאילו רצתה לגלות, למה הוא מתכוון, וכיצד אפשר להפיק ממנה דיו.

"אין לי," השיבה בטעם של נזיפה קלה, כמו שהיתה רגילה כשנמצאו אורחים שפנו אליה לא כל כך יפה. וכשראתה את מצוקתו, הפנתה אותו אל בעל הבית.

"לדאבוני," התנצל זה בכל המתיקות שברשותו, "אין לי כאן דיו, אנחנו משתמשים בעט יבש בעל רפיל."

"זהx לא יעזור לי", הסביר האורח,„כתבתי דבר חשוב וכמעט שגמרתי, ואינני יכול בשום פנים לסיים בכתב אחר, זx עלול לעשות רושם משונה. זה הולך אל חוץ-לארץ."

"אני מבין", ניחם בעל הבית, ומרוב צער רעדה שרשרת שעונו על כרסו, "אבל מה אפשר לעשות? ברצון הייתי שולח לקנות בקבוק מן המין המשובח ביותר, אלמלא השעה המאוחרת, בה כל החנויות סגורות מכבר, וגם אנחנו ניאלץ לסגור עוד מעט."

באותו הרגע עוד בא בחור עם בחורה לקנות סיגריות, והוא אולי יושיע.

"סלח לי, אדוני, אולי יש בעט הנובע שלך טיפת דיו?" ועם הפניה הזאת הביט גם בעל-הבית בריתוק אל קונה הסיגריות, כל כך נמרצת היתה הזדהותו עם הכתב החשוב, שבטיפה אחת אפשר היה להצילו.

"מצטער," ענה אxא הלה, "יש לי עט-רפיל בולבוס!" ועוד מצא לנכון להוסיף: "אני לא משתמש בדיו", לבל תרד קרנו בעיני הבחורה, חלילה, אם היא תראה, שיש דבר יעיל או רצוי, שידו אינה משגת והוא מסתפק בתחליף. לכן צריכה הבחורה להביןx, שעט נובע הוא משהו מיושן, מתאים לזקנים, ולא לגבר מודרני. כשהם מדליקים להם את הסיגריות ויוצאים, מתחיל הוא בהסברה יותר מפורטת על הנושא הזה, ובסופו של דבר בוודאי עוד תתחזק אמונתה בעידכונוx הכל-צדדי.

כשלונו של אורח כמוהו ככשלונו של בעל-בית-קפה, ופני הכרסן מביעים צער השובר את הלב, כשהאורח משלם ויוצא ריקם ומודה לו ולמלצרית על השתתפותם האדיבה. אבל xx ברחוב הראשי יש עוד קהל,

והנה בא זוג מבוגר, ולא צריך להתבייש, זה יכול לקרות לכל אחד, שהדיו תאזל, אבל השכחן הזה בכלל השאיר את עטו בבית, ואין ברירה אלא לסלוח לו. אבל לשם מה יש בעולם קיוסקים? ואמנם לא בריא לשתות בלילה, אבל אי-אפשר לגשת אל הקיוסקאי ולבקש רק טובה, לכן מוכרחים להתגבר על טעמו האכזרי של הנוזל הקר, וזה הולך חת-שתים, ועכשיו אפשר לשלם ולבקש טיפת דיו. הוי, גם הקיוסקאי רק הוליך שולל בביטוי הברור של טוב-לב בפניו, וקשה להיווכח, אם מתוך רוע איננו רוצה לתת או אם באמת אין לו.

"סלח לי, אדוני", מתעקש המאוכזב כעבור דקה, כשעובר אדם בודד בגיל העמידה, ובידו גם כן תיק נפוח וכבד, ובתוכו עלול להימצא המבוקש, אבל גם זה מצהיר על השתייכותו למחנה האויב, למשתמשי ברפילים, ואת תפרחחים, שאיזה לעג בפיהם תמיד, בכלל לא כדאי לשאול, מרחוק כבר רואים בכיס החזה את המוצר הארור. בדור הרפילאים צריך בכלל להיזהר ולהביט היטב, לפני שפונים אל מישהו. כאלה לעתים חושבים, שמבקשים נדבה, והולכים יותר מהר, ויש אחוזי חשדות, הנותנים תשובות בלתי ברורות ולא מבוססת ביותר. הנה, זאת היא בחורה מחונכת, ואילו היתה לה הטיפה היקרה, היתה בוודאי נותנת, ואף-על-פי שהיא כמו בורחת מאיש בעל כוונות תקינות, אפשר להאמין לה.

כנגד זה לא יאומן, באיזה כוח מגנטי עלול חלון ראווה למשוך, כשיש בו מכשירי כתיבה ובקבוקי דיו. הוא נוהג פשטות, ואין ברכושו האישי מותרות, כראוי למורה, אבל מלבד טבעת-הנשואים יש לו בכל זאת עוד אחת שאיננו מסיר מעל קמיצתו, מתוך רגשי הכבוד שהוא רוחש לנותן השי, לחותנו המנוח, ובטבעת הזאת יהלום קטן. לו חתך בו את השמשה עד כדי חור בגודל של יד, היה משיג את הבקבוק ומוציא ממנו טיפה אחת בלבד ומחזירו, ולמחרת היה מפצה את בעל החנות על הנזק שגרם לו. אלא שעד כדי כך אין להעפיל ואין להסתבך. במקרה הגרוע ביותר יפול כל הקונגרס במים. אגב מים, כדאי לסור אל בית-הקפה ממול, בוודאי זה הוא האחרון שעודנו פתוח, ואמנם גם שם מצטערים. אם כי, על סף היאוש צץ רעיון. הלא יש לו בעיר מכרים, כמעט ידידים, ולשם מה יש לאדם כאלה, אם לא ינצל אותם בעת צרה? לכן יש לטלפן ולהתנצל על ההפרעה בשעה המאוחרת הזאת ולבקש את האיש, שיביא אל בית-הקפה הזה קצת דיו, לא חשוב איזה מין או איזו כמות. הם הגונים והם ייענו בלי צל של ספק, בזכרם את הטובה שהוא עשה פעם להם. אבל הזמן עובר, וגם פה נראה המצב, כאילו כבר התכוננו לסגור, רק אורחים ספורים עוד נותרו, וצריך לפצות את בעל העסק ולעודדו להארכה על-ידי עוד קצת הזמנות, ויש לקוות, שהקיבה בגבורתה עוד תעמוד בפני העוגות הללו. תוך כדי מילוי תפקיד האכילה נתקלים ההרהורים הערים בקושיה איומה: היעזור כל המאמץ הזה, המובטח למכתב צאתו בלי עיכוב, היוצא בכלל מחר בבוקר אווירון? היחסים בין שתי הארצות אינם הטובים ביותר, זה עלול להשפיע על תדירות הטיסות.

הכתובת הראשונה בכל הבעיות הוא, כמובן, המלצר: "הידוע לך, מתי ובאילו כיוונים מפליגים אווירונים משדה התעופה?" המלצר מביט בתמהון ומסב את ראשו אל אורח אחר, היושב ליד השולחן הסמוך ועיניו דוקרות כמו פגיונים והוא שותק. אה, זה הוא רעיון! לשם מה מכירים

פקיד ממשלתי בכיר כמו את סגן המנהל של משרד התחבורה? אלא שזה, היודע ומחויב לדעת, עונה בשלילה בלתי מובנת, שאולי תסתבר מתוך ההפרעה בשעה הזאת. המתמיה ביותר הוא, שהידידים אינם באים עם הדיו, ובמקומם מופיעה, במצב של התרגשות בלתי מאופקת, אשתו שלו, אוהיא דווקא רצויה, אולי היא תדע א עצה.

"מה קרה, מה את עושה פה?" היתה שאלתו הראשונה, כי מה טעם לשאול אותה על לוח הזמנים של המטוסים או על טיפת דיו.

"אני משביעה אותך, בוא הביתה!" וכשהשתאה וניסה להסביר לה, שהוא נמצא פה בענין דחוף, קם האורח מן השולחן הסמוך, בעל העינים הדוקרות, מתנצל לפני הגברת, הופך את דש מעילו, מצביע על סימן של שוטר חרש, ומבקש ממנו לבוא אתו. כשהיא מנסה להרגיע אותו והוא אותה, והבלש מבקש את שניהם לא לצעוק, והמלצר דורש ומקבל את תשלומו, נכנסים עוד שנים, אחד שוטר במדים, אחד אזרח. זה האחרון מביע סיפוק בלתי מאופק ומצביע: "זה הוא." הזוג מבין, שבמצב כזה עלולה כל התנגדות עוד להוסיף על הרעה ותו לא.

במשטרה כנראה אין שמחים על תוצאות החקירה הראשונה. זהות האיש איננה לפי רוח הקצין. גם טענות האזרח, שבא מבית הקפה גם הנה, אינן משמחות אותו. לדבריו הביט האיש החשוד במבטים משונים אל כל העוברים ושבים והטריד בחורות. כשהסתכל בכיס החזה של העד, נזכר זה בעט הנובע שלו שנגנב ממנו מקרוב, זה היה פרקר, אבל לא כזה מנפולי, לכן ביקש לברר, אם זה לא אותו מומחה לעטים נובעים, שכנראה גם עטו החדש מצא חן בעיניו.

"ומאין ידעה הגברת, שבעלה נמצא באותו בית-קפה?"

"כי ידידינו טילפנו אלי; ולקחתי מונית ואצתי שמה."

"מה טילפנו?" וכשהיא היססה, הוסיף הקצין בהרגיעו: "אל בישנות, גברתי, הפרט הזה בוודאי יעזור לנו לפתור את הבעיה."

"הם היו מודאגים בגלל מצב רוחו המוזר ופירשו את בקשתו בשעה הזאת כהתקפת עצבים."

הכל הבינו. "ארשה לך לקרוא את המכתבים ולהיווכח, שטיפת דיו חסרה, כדי לגמור את המכתב השני."

"אמנם", סיים הקצין, "אבל אני יכול להציע לכבודו טיפת דיו."

והלא בעד זה אפשר לקנות ארוחה שלמה ולא סוס אחד.

רפאל כאילו שמע את המלים הבלתי אמורות והשיב:

אני יודע. לא לסוס כמו כל הסוסים אני מתכוון, כי כזה הייתי יכול להשיגו אצל אחד הכפריים הבאים אל העיירה פעמים לשבוע. לסוס שאין כמוהו אני מתכוון, כסוס ברכבי פרעה, לבן, ללא מום, צעיר, בריא, עין לא ראתה. והיה אם לא תמצא בירידך סוס כזה, אל תקנה לי כלום.

x x
x

לא לחנם עמד רפאל זמן כה רב ליד חלונו, והנה ירד מרדכי מן העגלה שהביאה בחזרה מן היריד אותו ועוד כמה בני העיירה. ~~הוא~~ רפאל קפץ חוצה ולא חכה עד שמרדכי יגיש לו דבר, אבל את דאגתו לא יכול להחביא, הלא העגלה היתה מלאה סחורות, אבל סוס לא בא אתה, מלבד שני הסוסים הזקנים והרזים הרתומים לה. מרדכי הזיז קצת את ~~[illegible]~~ כבעו ואת כתפיו, גרד ראשו ומסר דו"ח קצר: הסוס? אין דבר למה שאתה מחכה.

אין דבר, אמר רפאל, כאילו הבין לו את המענה הלזה, אתה יכול להחזיר לי הכל.

להחזיר? זה לדאבוני לא אוכל. כי, כמו שידוע לך היטב, שם גר שמואל בן דודק. וכשראה שלא מצאתי בשבילך את הסוס, הסכים לקנות לך עז. מה!

מעשה בשליח

כן, אמר יהודי זקן ונאמן, בלי להפנות ראשו אל האורח שליד הפתח. האורח עיין אותו מעט, כשלא היה בטוח אם אומנם אשתו ארזה לו במזודה כל מה שנחוץ לו לדרך וחשש שיצטרך עוד פעם להוציא את התפלין ולבדוק אם לא חסר דבר.

נכון, אם כן, מה שאומרים, שאתה מתכונן לצאת אל השוק אל בירת הגליל. אם אפשר לשאול, רב מרדכי, הרוצה אתה למכור או לקנות?

אילו שאלה רב שכן? רב רפאל, נוראים לי, הפסיק האורח, הנראה כאילו שאין לא רמז לרב אלא לרצון. טוב, רב רפאל המשיך רב מרדכי, אקנה ואמכור, כאשר יזדמן, ואלקים יראה לו השה לעולה בני... ומה אוכל לעשות בשבילך, הוסיף כשידו חוזרת אל פנים המזודה ועינו אינה עוזבת עוד אחרי תפיליו.

אל תצחק, או אם אתה דווקא רוצה, צחק, אני רוצה שתקנה משהו בשבילי.

שאקנה בשבילך? ולא הוסיף, מה שמבין ומה שכל אחד יודע, שרפאל די מסכן וידו בודאי לא תשיג הרבה מן הסחורות הצפונות ביריד הגדול.

הנה חסכתי במשך שנים, ולמן רב, מילדותי, חלמתי על מה שנפשי אוהבת.

זה יכול לקרות, ומה זה, שאל מרדכי כשעיניו מושה ממרכזית המזודה לצרור צררים. רפאל התקרב אל השולחן, הניח כמה חפצים הצדה, פנה אחת הפנות, הוציא מאיזה כיס שבמעמקי בטנת מעילו שקית והוריק אותה בזהירות. פני השולחן נמלאה מטבעות כסף וזהב, ומרדכי הגיל מרב תמהון את צרור הצררים. שניהם עמדו רגע בשתיקה.

אם כן, מה אני צריך לקנות לך בכל אלה?

סוס.

עתה היה מרדכי בטוח, שהמסכן לא רק משונה בגלל מסכנותו המסוגרות, אלא גם מפני משאלה יוצאת דופן ולא מתקבלת על הדעת. יהודי בעיירה, שען ואבי משפחה מטופלת בילדים, מה יעשה בסוס?